

Norske grasplanter til grøntanlegg

Agnar Kvalbein

For noen år siden ble all norsk planteforedling samlet i en organisasjon. Graminor eies av Felleskjøpet Agri, Staten ved landbruksdepartementet, Lantmännen, Strand Unikorn og AL Gartnerhallen. Målet er å drive planteforedling for å sikre at norsk jord- og hagebruk i fremtiden får tilgang til klimatilpasset, variert og sykdomsfritt plantemateriale.

Grasfrø til grøntanlegg har ikke stått høyt på prioriteringslista, men engrapp 'Ryss' og engkvein 'Leirin' har kommet ut som gode sorter for sportsgras. Krypkeinsorten 'Nordlys', som ble markedsført for noen år siden, fikk mye oppmerksomhet fordi den var godt egnet for golfgreener. På grunn av forurensning med engkvein mistet et frøparti av Nordlys godkjenning fra Mattilsynet i 2009 og sorten ble trukket tilbake fra markedet.

STERF har bidratt med forskningsmidler for å få 'Nordlys' tilbake på markedet. De har også bidratt med midler til å teste ut norske rødsvingel- og engkveinsorter til bruk på golfgreen. Finansieringen er nå slutt og prosjektet fullført. Fullstendig rapport finnes på STERF sine hjemmesider.

Vi har spurt Petter Marum i Graminor hva som kom ut av dette arbeidet og hva som skjer videre.

Det var en slutføring av arbeidet med gras til grøntanlegg. Allerede i 2002 bestemte styret i Graminor at det ikke skulle drives foredling av grasplanter spesielt for grøntanlegg. Men fordi vi hadde verdifullt plantemateriale liggende, har vi forsøkt å få fram noen sorter som kan markedsføres. Vi ville ikke at innsamlingsarbeidet som ble gjort på 1980- tallet skulle være forgjeves. Tidligere har flere rødsvingelsorter blitt markedsført til plener og mer ekstensive grøntanlegg.

'Nordlys' har nå vært gjennom en møysommelig toårig prosess der all forurensning med engkvein og alle avvikende planter er fjernet. Nå har vi 1,4 kg foredlerfrø. Dette blir neste år former opp til såkalt prebasisfrø av 'Nordlys'. Den videre oppformeringen vil ta tid og avlingsstørrelsen er væravhengig. Men om alt går godt kan det være frø tilgjengelig på markedet i 2015.

Vi startet opp i 2007 med 8 rødsvingel uten utløpere og 4 engkvein. De ble testet på greenen på Apelsvoll gjennom tre sesonger og sammenlignet med kjente sorter. Apelsvoll har et tøft Nordisk innlandsklima. Resultatene har vært lovende. Musica ble totalt sett rangert som beste sort, men de nye rødsvingelsortene lå ikke langt bak og vinterstyrken var hakket bedre, dog ikke statistisk signifikant. Noen av de nye engkveinsortene var på høyde med de aller beste sortene på markedet, og vinteroverlevelsen var god.

Nå er 3 rødsvingel og en engkvein på vei til DUS-testing. Der skal det avgjøres om disse sortene er forskjellig fra andre sorter, om plantematerialet er ensartet og stabilt. Dette er en dyr test som gjøres i utlandet. Vi hadde ikke sendt dette materialet videre uten at vi har god tro på at sortene kan bli verdifulle. Prosedyrene for DUS-testing er nettopp lagt om. Det kreves med frø enn tidligere. Dessverre hadde vi ikke nok frø, så vi må oppformere en gang til før vi kommer videre i prosessen. Om og når dette frøet kommer på markedet kan vi ikke si. Det er ikke vi som bestemmer det. Frøfirmaene vurderer markedspotensialet og lønnsomheten knyttet til slike sorter og bestemmer hva som skal selges.

Kommer Graminor til å satse på gressfrø dersom disse sortene blir en suksess? Nei. Dette var som sagt slutføring av et arbeid som startet for mange år siden. Vi ser ikke for oss nye prosjekter når det gjelder grasfrø til grøntanlegg. Innsamling av plantemateriale og foredling av sorter er en svært langsiktig og kostbar prosess, og et lite marked, som det Nordiske, må være villige til å betale en høy pris dersom noen skal foredle spesielt for dette markedet. Men vi håper at dette prosjektet har bidratt til forbedring av kvaliteten på golfbaner under ekstremt krevende vinterklima.